

Ekoloji

Ekoloji.....	1
Giriş:	1
Ekoloji nedir?:.....	1
Bağlanırken/Demir Atarken:	2
Pis su tankları:	3
Bulaşıklar:	3
Çöpler:	3
Geri dönüşüm:.....	4
Balık tutmak:	4
Yağ ve Benzin Dökülmesi, Mazot sarfiyatı:.....	4

Giriş:

Bu bölümde Ekolojiyi biyolojinin bir parçası olarak tanıtmak yerine, işimize yarayacak, aklımızda kalacak, daha da önemlisi doğayı bulduğumuz gibi bırakmamızı sağlayacak, dolayısıyla sonraki nesillerin de yararlanmasını sağlayacak temel bilgiler vermeye çalışacağız.

Ekoloji nedir?:

Ekoloji, bir ortamda biyotik çeşitliliğin nasıl dağıtıldığının ve çevresi ile nasıl ilişkide bulunduğu bilimsel çalışmasıdır. Bir başka deyişle, biyotik ortamın abiyotik ortamla ilişkisidir. Ekoloji, sınırları belirli bir çevrede, kaç tane farklı tür olduğu, bu türlerdeki canlılardan kaç tane olduğu; bu türlerin birbirleriyle ve çevresi ile nasıl bir ilişkide olduğunun araştırması olarak da söylenebilir. Bilim canlılar arasındaki hiyerarşik düzeni, canlıların çevreye ve değişen düzene nasıl adaptasyon sağlandığını araştırır. Daha fazla uzatmadan ve pratik başlıklara geçmeden şunu eklemek istiyorum: İnsan müdahalesi olmadığı sürece yaşam kendi dengesini bulacaktır. Onca insani müdahaleye rağmen birkaç bin yıldır bu dengeyi sağlamayı başarmıştır da. Ancak yıkım hızımız doğanın kendini onarım sürecinden daha hızlı olduğu müddetçe, esnekliği yüksek olan bu sistem bile kırılmaya mahkumdur.

Bağlanırken/Demir Atarken:

Sevir bitip, bir koya girdikten sonra geceyi en rahat geçirebileceğimiz yeri seçerken korunaklı olmasına, diğer teknelerden uzak olmasına, guletlerin gürültüsünden ve pisliğinden uzak olmasına özen gösteririz. Bu süreçte bir noktaya daha dikkat etmek gerekiyor: Demirimizi nereye atacağımız ve koltuk halatlarımızı nereye bağlayacağımız. Ege ve Batı Akdeniz kıyılarımızdaki birçok koyda TURMEPA'nın uzun süreli çalışmaları sayesinde tekne bağlamak için tonozlar ve koltuk halatları için babalar konulmaya başlandı. Buna rağmen birçok teknenin, özellikle de geçimini koylardan ve doğal güzelliklerden kazanan gulet kaptanlarının koltuk halatlarını ağaçlara bağladığını sıklıkla görüyoruz.

Ağaçlara bağlanan koltuk halatları ağaç gövdesine korkunç zarar vermektedir. Bu zarar kısa vadede gözükmüyor bile olsa uzun vadede, ağacın aşınan kısmı ölmektedir. Zaten koylarımızda dengesi bozulmuş, üzerinde kat kat halat oyukları açılmış ağaçlarımızın çokluğu, bu durumun en büyük kanıtıdır. Üstelik halat bağlandıktan sonra ırgat ve motor ile çekilip, gergin bir halat elde edilmeye çalışılırken, her yıl birçok ağaç kökünden sökülüp devrilmektedir. Bu ağaçların tuzlu su ortamında tekrar ortaya çıkması belki de asla mümkün olmayacaktır.

Ağaçlara genellikle yüksek tonajlı tekneler bağlanmaktadır. Bu kaptanların inatla kayaya veya babaya değil de yanındaki ağaca bağlamasının birkaç sebebi vardır.

- Ağacın daha dayanıklı olduğunu düşünüyorlar (Kısmen haklılar)
- “Müşteri sallanmasın diye” gergin koltuk halatları yapmak istiyorlar. Bu nedenle alçak babalara değil, daha yüksek olan ağaçlara bağlıyorlar.
- Sıraladığımız iki “bahanenin” ardından gerçek sebebimize geliyoruz. Metal mapalara veya kayalara bağlanan ipler daha hızlı aşınıyor (polyester-metal aşınması polyester – ahşap aşınmasından daha hızlıdır), ucundan kesilmesi gerekiyor. Bu, küçük de olsa bir maliyet demek oluyor. Halat parasından tasarruf etmek adına, her yıl onlarca ağaç yok oluyor.

Sonuç olarak, koltuk halatlarınızı mümkün olduğunca metal babalara veya büyük kayalara bağlayın.

Her demir attığınızda ve topladığınızda, zeminden bir miktar yosun kalktığının farkına varmışsınızdır. Yosun, ekosistemin bir parçası olmakla birlikte, belirli bir büyüme hızını geçmemelidir. Her yerinden oynayan yosun öbeği, zeminin başka bir noktasını kolonize edecek ve çok geçmeden bütün sularımız yosunla kaplanacaktır. **Tonozlara bağlanarak yosun kalkmasını engelleyebilirsiniz.** Eğer tonoz yoksa:

- Demirinizi 20m + derinliğe bırakmaya çalışın, genelde 20m derinlikten sonra su zeminine inen ışık miktarı az olacağı için, demirinizin yosunla temasını mümkün mertebe engellemiş olursunuz.
- Demirinizi toplarken, ağır yol ileri viteste demirimize yaklaşın. Yani demiriniz tekneden çekmesin. Çünkü bu işlem sırasında demir zeminde tarayarak daha fazla yosun kaldıracaktır.

- Demirinizi topladıktan sonra: eğer üzerinde yosun varsa mümkünse güverteye alın ve kurumasını bekleyin. Yosunu kurutarak öldürünce başka bir alanı kolonize etmesini engellemiş olursunuz.

Pis su tankları:

Tabiki de pis su tanklarını koy içerisinde boşaltmayacaksınız. Bunun cezai yaptırımları (yakın zamanda azaltılmış olmasına rağmen) vardır. Ancak Koydan/Kıyıda uzaklaşmış olmak yetmez. Eğer akıntı ve rüzgar kıyıya/koya doğru esiyorsa, pis su tankınızın içeriği ilk başta engellemeye çalıştığınız noktaya doğru ilerleyecektir.

Genelde ticari tekneleri ve görgüsüzleri pis su tanklarını boşaltırken görebilirsiniz. Onları gerekli mercilere (sahil güvenlik ve turmepa) ihbar etmeyi kendinize görev bilin. Genelde su örneği ve fotoğrafı tespit etmeniz gerekecektir.

Yeni gelen düzenlemeler dahilinde yeni üretilen teknelere, siyah (tuvalet) tankının yanında bir de gri(bulasik) tankı eklenmesi gerekecek. Kendi teknenizde gerekli önlemi mutlaka alın.

Bulaşıklar:

İster istemez bulaşık çıkıyor. Plastik (piknik) tabaklar, çatalar, bıçaklar ve bardaklar her ne kadar rahat ve kolay bir yöntem gibi gözükse bile, bulaşık yıkayarak çevreye daha az zarar verirsiniz. Unutmayın ki, “kağıt” tabaklar, kağıt değil, petrol bazlı plastik. Ve bu plastikler üzerlerindeki organik yemek artıkları nedeniyle geri dönüştürülemiyorlar).

Bulaşık yıkayacaksanız evyenin tıpası kapalı olarak yıkayın, ve evyeyi koydan uzaklaştıktan sonra boşaltın (gri tank ile bu problem ortadan kalkacaktır). Bulaşık yıkarken üzerinde “deniz dostu” (“marine safe”) ibaresi yazan doğada eriyebilen (bio-degradable) bulaşık deterjanı kullanın.

Çöpler:

Çöplerinizi mutlaka ağzı bağlı bir şekilde, bazı kıyılarda yine TURMEPA'nin koymuş olduğu çöp konteynırlarına koyun veya zincir dolabında uygun bir zaman buluncaya kadar saklayın. Asla çöpünüzü kıyıya, kimsenin oradan kaldırmayacağı bir noktaya bırakmayın. Ayrıca ağzını kapatmanız önemli, çünkü çöpler parazit üremesine yol açıp hem yerel halkın hem de yerel hayatın sağlığının bozulmasına sebebiyet verecektir.

Denize yemek artıklarınız dökerseniz açık denizde dökmeye çalışın. Yemek yağlarının haricinde doğaya herhangi bir zararı olmasa bile, görüntü kirliliğine yol açacaktır.

Sigara izmaritlerini, olması gereken yere, küllüğe ve çöpe atmayı unutmayın. Ayrıca kuru yemişlerin ve zeytin çekirdeklerinin yeri de mavi sular değil, mavi çöp poşetleri!

Geri dönüşüm:

Geri dönüşüm ülkemizde daha yeni hız kazanmaya başlamış olsa bile, birçok noktada geri dönüşüm noktası bulabilirsiniz. O yüzden ayırabileceğiniz plastiklerinizi (soda şişeleri, su pet şişeleri vs.), metallerinizi (konserve kutuları, kutu sodalar, kutu biralar) ve camları (bira ve rakı şişeleri) lütfen geri dönüşümle hem ekonomiye hem de doğaya kazandırın.

Eğer marinalarda geri dönüşüm noktalarına rastlamadıysanız sorun soruşturun, ve o marinaya da bir geri dönüşüm noktası kazandırmak için girişimde bulunun.

Balık tutmak:

Eğer mümkünse balık tutmayın. Balık avlamaktansa yerel balıkçılardan alışveriş edin, onlar da para kazansın, hem de yemeyeceğiniz balıkların canını yakmamış, daha da önemlisi öldürmemiş olursunuz. (ayrıca oltaların teknenin güvertesinde nasıl bir tehlike oluşturduğunu anlatmama gerek yok herhalde). Eğer balık illaki tutacaksınız olta ile avlanın. Ağ sermek çok zekice gelebilir ama tutacağınız her iki balıktan biri ziyan olacaktır. Eğer oltanız koparsa dalıp çıkarın, kimse kayalardan sizin misinalarınızı temizlemesin.

Kabuk vs. toparlamak: Mümkünse asgari miktarda toplayın ve hiçbir deniz canlısını süs için öldürmeyin (deniz yıldızları, kabuklular, mercanlar...)

Yağ ve Benzin Dökülmesi, Mazot sarfiyatı:

Marin dizellerini ısıtmak gerekir farkındayım, ancak 15-30dk ısıtmak ve 10-20dk soğutmak yeterli olacaktır. Daha fazla süreli motoru rölantide çalıştırmak karbon emisyon gazlarını gereksiz derecede artırır. Daha da önemlisi, **her motorun verimli çalıştığı bir optimum değer (devir) vardır. Bunun üzerine çıkmak teknenin süratini değil, motorun hasarını ve atmosfere çıkan sera gazlarını artırır!** O yüzden motorun kitapçığını okuyun, veya gözlem yapın. Motoru gereksiz derecede bağırmanın anlamı yok, boşu boşuna mazot harcaııp gezi bütçesinin şişmesinin anlamı da yok. Şaft sadece belirli bir torku pervaneye iletebilir ve bu tork sadece belirli miktarda itiş kuvvetine dönüşebilir. Eğer motor turbo enjeksiyonlu ise, motoru genelde turbo açılacak şekilde kullanmaya çalışın (yine ideal/optimum değer).

Benzin veya mazot alırken suya yakıt dökülmesine karşı yanınızda bir camsil veya sprey şişesinde 1:10 oranında seyreltilmiş marin deterjan bulundurun. Suya dökülen yakıtın üzerine sıkıldığında mazot daha ufak parçacıklara bölünecek ve doğada erimesi kolaylaşacaktır. Yani deterjanı suya az miktarda katarak daha büyük bir katkıda bulunmuş oluyorsunuz.

Yağ değişimlerinden sonra veya artık gres yağlarını mutlaka marinalarda bulunan yağ konteynırlarına boşaltın. Ayrıca bitik aküler ve piller de aynı şekilde özel çöplere atılmalıdır.

Yağ/yakıt/hava filtrelerinizi sıklıkla kontrol edin. Eğer egzoz siyah/mavi veya çok dumanlı ise, veya çok fazla yanmamış yakıt atıyorsa yine hem doğaya hem de cebinize zarar veriyorsunuz.

Bütün yukarıda yazanlar sadece dikkat etmeniz gereken başlıca ana kurallar. Her zamanki gibi herhangi bir şey yapmadan önce en az iki kere düşünün, sağduyunuzu kullanın. Daha da önemlisi aklınızı kullanın. Eğer yapacağınız bir şey size yanlış geliyorsa, muhtemelen yanlıştır. Sürdürülebilir rekreasyon için uğraşın. Yani bundan sonraki kısa bir tarih içerisinde, “bir zamanlar... benim gençliğimde...” gibi cümlelerden kaçınmak için elinizden geleni yapın. Bu hem sizin dikkatli olmanızı hem de dikkatli olmayanları uyarmanızı, onların gerekli yaptırımlarla tanışmalarını sağlatmanızı gerektiriyor. Aşağıda bunun için gerekli iki kurumun telefon numaraları bulunmaktadır.

Ayrıca Sabancı Üniversitesi Yelken ve Denizcilik Kulübü olarak, elimizden gelen yardımı gerekli kurumlarla çalışma içerisinde bulunarak devam ettirmek, halk bilincini sağlamak, diğer yelkencileri, denizcileri eğitmemiz gerekmektedir.

TURMEPA: (0252) 613 60 15

<http://www.turmepa.org.tr/>

SAHİL GÜVENLİK: 158

Düzenleyen:
S. Ediz Calay